

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 6 від 31.03. 2020 року

Голова Приймальної комісії

_____ Віктор ОГНЕВ'ЮК

Програма фахового випробування із зарубіжної літератури

Освітній рівень:	другий (магістерський)
Спеціальність:	035 Філологія
Освітня програма:	035.01.04 Зарубіжна література та світова художня культура
На основі:	освітнього ступеня бакалавр, магістр, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-
методичної та навчальної
роботи

_____ Олексій
ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри світової літератури

Протокол № 3 від «05» березня 2020 р.
Завідувач кафедри _____ Юрій КОВБАСЕНКО

Київ – 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування із зарубіжної літератури проводиться в усній та письмовій формі індивідуально для кожного абітурієнта. Спілкування під час випробування проводиться українською мовою.

Під час фахового випробування перевіряється рівень оволодіння літературознавчою та літературно-критичною компетенціями абітурієнта.

Враховуючи особливості філологічної підготовки в університеті, фахове випробування до магістратури ґрунтується на теоретичній та практичній попередніх складових і передбачає визначення у вступників достатньо високого рівня теоретико-літературних та історико-літературних знань.

На фахове випробування винесені основні питання з історії зарубіжної літератури і літературної критики, теорії літератури, що дасть можливість перевірити стан підготовки майбутніх магістрів, виявити їхнє вміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватись у науковій інформації з питань літературознавства, вміння аналізувати літературний матеріал.

Окрім того, вступники виконують практичне завдання, яке перевіряє здатність викладати свої думки літературною мовою, визначати тему, ідею, композицію, жанрово-стилістичні особливості твору, систему художніх засобів, які використовував автор відповідно до літературного процесу свого часу. Беручи участь у фаховому випробуванні, вступник має виявити рівень літературознавчої компетенції. При перевірці фахової компетентності майбутніх магістрів необхідно встановити ступінь їх підготовленості, уміння розглядати явища літератури з гуманістичних, естетичних, конкретно-історичних позицій. Вступник повинен не просто знати окремі факти історії зарубіжної літератури, а глибоко розуміти літературний процес. На вступному фаховому випробуванні доцільно звертати увагу на найвидатніші твори, на їхні ідейно-естетичні та стильові особливості. Вступники мають знати основи теорії літератури в межах навчальної програми, бути обізнаними з історією розвитку естетичних теорій, художніх методів, стилів і жанрів. Практичне завдання має також встановити професійну підготовленість майбутнього магістра, його вміння аналізувати художній текст, пов'язувати програмний матеріал з актуальними проблемами сьогодення, що засвідчує готовність вступників до здобуття другого (магістерського) освітнього рівня за спеціальністю *035 Філологія (освітня програма: 035.01.04 Зарубіжна література та світова художня культура)*.

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Особи, які вступають до магістратури, мають володіти комплексом літературознавчих знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраною освітньою програмою та виконання магістерської роботи.

Під час фахового випробування із зарубіжної літератури вступники мають продемонструвати:

- 1) здатність застосовувати набуті теоретичні знання під час аналізу художніх творів різних жанрових форм і стилєвих спрямувань;
- 2) спроможність виявляти естетичний підхід у сприйнятті художнього твору та оцінці його поетологічних характеристик;
- 3) вільно послуговуватися термінологічним апаратом сучасного літературознавства;
- 4) розуміння формування й особливостей розвитку світового літературного процесу;
- 5) знання ідейно-художньої специфіки творчості письменників.

Перевірка знань із зарубіжної літератури ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами першого (бакалаврського) освітнього рівня, зокрема вступу до літературознавства, теорії літератури, історії зарубіжної літератури.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Антична література.

Історичне значення античної літератури. Давньогрецька література, її періодизація.

Троянський цикл міфів і поеми Гомера. «Іліада»: історична основа, сюжет і композиція, проблематика, система образів, художні особливості. Ахілл та Гектор як утілення ідеалу людини, воїна, героя. Образи богів і людей в поемі. Авторська позиція. Мова та стиль. «Гомерівське питання».

Виникнення еллінського театру та трагедії. Аристотель про теорію драми і трагедії: катарсис, мімізис – типове наслідування природи, а не просто копіювання.

Батько трагедії Есхіл – драматург епохи становлення афінської рабовласницької демократії. Трагедія «Прометей прикутий»: проблематика, система образів, літературне відлуння.

Римська література періоду становлення Імперії або «добі Августа» (31 рік до н.е. – 30-40 рр. н.е.). Творчість найвидатнішого римського поета Вергілія. Історія створення «Енеїди». Поема як літературна обробка римської легенди про троянця Енея. Сюжет і композиція твору. Гомерівські мотиви в поемі. Художні традиції і новаторство поеми. Авторська позиція. Травестування І.П. Котляревським поеми Вергілія.

Література Середньовіччя.

Періодизація середньовічної літератури. Французький героїчний епос «Пісня про Роланда»: історична основа, сюжет, проблематика та система образів. Роль фантастичних мотивів.

Життєвий і творчий шлях Данте Аліг'єрі. Творча історія «Божественної комедії» Данте. Поема як філософсько-художній синтез середньовічної культури і пролог до літератури нового часу. Нові риси і функція видіння у творі. Особливості сюжету і композиції. Проблеми людського буття, моралі й

вищої справедливості в розповідях і роздумах про долі окремих персонажів (на матеріалі «Пекла»). Своєрідність поетики твору.

Література Відродження.

Життєвий і творчий шлях М. де Сервантеса Сааведри. Роман «Дон Кіхот» як пародія на лицарські романи та трагікомічна епопея іспанського життя. Особливості сюжетобудування твору. Проблематика роману. Гуманістичні погляди письменника. Панорамне зображення іспанського життя на межі XVI-XVII століть. Система образів. Образ головного героя, його еволюція. Художня своєрідність роману Сервантеса «Дон Кіхот».

Життєвий і творчий шлях В. Шекспіра. «Шекспірівське питання». Історія створення трагедії «Гамлет». Своєрідність сюжету і композиції. Специфіка конфлікту, поєднання в ньому особистого й суспільного. Система образів у трагедії. Особливості поетики трагедії В. Шекспіра «Гамлет». Місце В. Шекспіра в англійській та світовій літературах.

Література XVII століття.

Бароко як новий культурний і художній синтез на новій світоглядній основі. «Життя – це сон» П. Кальдерона де ла Барки - яскраве втілення поетики бароко. Зміст драми «Життя – це сон» та її символічне тлумачення. Політична і морально-етична проблематика п'єси. Образ Сехізмундо, короля Басілію, Клотальдо. Поетика драми. Метафоричність художньої мови твору.

Загальна характеристика класицизму: визначення, основні ознаки, система жанрів, представники. Комедія Мольєра «Міщанин-шляхтич»: історія написання, основний конфлікт твору. Відбиття соціальних протиріч епохи абсолютизму. Образ буржуа Журдена. Герой як носій однієї пристрасті. Принципи створення характеру. Сатирико-комедійні типи в комедії (граф Дорант, Дорімена, вчителі, кравець, слуги). Специфіка жанру. «Високий» комізм драматургії Мольєра.

Література XVIII століття

Просвітництво як ідейний рух, комплекс ідей Просвітництва. Роман Д. Дефо «Робінзон Крузо»: творча історія, проблематика, композиція твору. Художня своєрідність образу головного героя. Просвітницькі ідеї в романі.

Проблематика та система образів філософської повісті Вольтера «Простак». Ідея «природної людини» в повісті.

Філософська трагедія Й.В. Гете «Фауст»: творча історія, проблематика, композиція, система образів і жанрова своєрідність. Символічний та морально-етичний сенс образу Фауста. Філософські аспекти сюжетної лінії Фауст — Мефістофель. Художня майстерність Гете в зображенні почуттів Фауста і Маргарити.

Література XIX століття

Романтизм як літературно-мистецький напрям: історико-соціальне підґрунтя і естетичні чинники наприкінці XVIII – поч. XIX ст. Течії романтизму.

Література німецького романтизму: ієнський та гейдельберзький гуртки, естетичні маніфести, представники. Творчість Е.Т.А. Гофмана: «Малюк Цахес на прізвисько Цинобер» та інші новели. Специфіка романтизму Гофмана.

Література французького романтизму: провідні напрями, основні етапи розвитку, естетичні маніфести, течії. Особливості романтизму В. Гюго. Історичний роман «Собор Паризької Богоматері»: ознаки «живописного романтизму», середньовічний текст, образна система.

Література англійського романтизму: естетичні особливості, маніфести, періоди, представники. В. Скотт як засновник жанру історичного роману. Роман «Айвенго»: історичний колорит, проблематика, образна система, авторська позиція. Поема Дж.Г. Байрона «Паломництво Чайльд Гарольда»: масштабне соціально-філософське осмислення епохи, образ героя, ліро-епічний жанр. Романтичний міф та історична реальність в поемі Байрона «Мазепа».

Література російського романтизму: періодизація, течії, представники. Романтичний період в творчості О.С. Пушкіна: жанрове розмаїття лірики, поеми («Руслан і Людмила», «південні поеми»). Синтез романтизму й реалізму в романі у віршах «Євгеній Онегін». Художня своєрідність твору. Естетика байронізму в поемах М.Ю. Лермонтова «Мцирі» й «Демон». «Герой нашого часу» - соціально-психологічний роман: передмова, особливості композиції, проблематика, роль другорядних персонажів у розкритті характеру Печоріна. Вплив української культури на розвиток творчості М.В. Гоголя. «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» - поетизація життя українського народу. Історичні і фантастичні мотиви, романтичні і реалістичні елементи.

Загальна характеристика американського романтизму, течії, етапи розвитку та їхні особливості, представники. Е.А. По як засновник детективного жанру в світовій літературі.

Реалізм як літературно-мистецький напрям: історико-соціальне підґрунтя і естетичні чинники. Характерні риси і жанрова система реалістичної літератури.

Роман Стендаля «Червоне і Чорне» – розповідь про крах просвітницьких ілюзій і трагедію плебея. Самоаналіз Ж. Сореля, діалектика його свідомості. Історія задуму і створення «Людської комедії» О. де Бальзака: своєрідність структурної побудови, ключові твори. Повість «Гобсек»: образ Гобсека, «лихваря і філософа», особливості композиції і стилю твору.

Особливості розвитку реалізму в російській літературі. Роман Ф.М. Достоевського «Злочин і кара»: соціально-філософська і морально-психологічна проблематика роману, сюжетно-композиційні особливості, система «двійників» і антиподів Раскольнікова. «Анна Кареніна» Л.М. Толстого – «живий, гарячий» роман про сучасність. Образ К. Льовіна: специфіка художнього відбиття в ньому поглядів і настроїв письменника

напередодні переламу в його сприйнятті. Анна Кареніна – жінка трагічної долі. Сміслові навантаження епіграфу твору.

Загальна характеристика англійського реалізму. Роман Ч. Діккенса «Домбі і син»: тематика, проблематика, сюжетно-композиційні особливості. «Різдвяність» фіналу роману. «Дамська» версія англійського реалістичного роману: досвід сестер Бронте. «Джен Ейр» Ш. Бронте як роман-автобіографія. Новаторство письменниці в створенні образу головної героїні.

Загальна характеристика американського реалізму: національна своєрідність, історичні, естетичні та філософські чинники. Специфіка американського реалізму в творчості Марка Твена. Панорамне зображення світу сучасної Америки в «Пригодах Тома Соєра» та «Пригодах Гекльберрі Фінна».

Література межі XIX-XX століть

Загальна характеристика літератури межі XIX-XX століть: особливості розвитку, основні літературні течії та напрями, представники. Поняття про символізм у європейській літературі кінця XIX століття та його філософські засади та естетичні принципи. Творчість французьких поетів-символістів (П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме). «Музика вірша» і «пейзажі душі» у ліриці П. Верлена. Символіка та основний смисл поезії А. Рембо «П'яний корабель».

Г. Ібсен як засновник європейської «нової драми». «Ляльковий дім»: тематика, проблематика. Аналітична композиція, система образів. Естетичні та філософські погляди Б. Шоу. П'єса «Пігмаліон» як зразок драми-дискусії. Трансформація давньогрецького міфу в творі, її проблематика та новаторські відкриття.

Постулати теорії естетизму О. Вайльда та їхня інтерпретація в романі «Портрет Доріана Грея».

«Срібна доба» російської поезії та її характерні особливості. Філософське і естетичне підґрунтя. Найзначніші модерністські і авангардистські напрями й течії (символізм, акмеїзм, футуризм) та їхні представники.

Література XX століття

Модернізм як найновіше і найпослідовніше втілення естетико-художнього перевороту XX ст. Авангардизм 1910-20-х рр. і здійснювана ним «революція в мистецтві», його основні течії (футуризм, кубізм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм). Співвідношення модернізму й авангардизму, їхня естетико-художня спорідненість.

Нові засоби зображення внутрішнього світу людини у модерністській прозі XX століття. «Потік свідомості» в творчості Д. Джойса. Психологічне есе «Джакомо Джойс»: ключова лексика і символіка тексту. Інтелектуальний характер текстів Д. Джойса, їхня насиченість ремінісценціями та алюзіями.

Ф. Кафка та його оповідання «Перевтілення»: своєрідність світобачення письменника та його художнє вираження. Роман «Процес» як втілення філософії абсурду.

«Епічний театр» Б. Брехта: його теоретичні принципи, спрямовані на пробудження активного ставлення глядача до зображуваного. Реалізація цих принципів у драмах «Матінка Кураж та її діти» та «Життя Галілея».

Провідні мотиви прози письменника А. Камю. Роман «Чума» як еволюція «від естетики абсурду до естетики бунту». Тематика, проблематика, особливості поетики й стилю.

Творчість Е. Гемінгвея та література «втраченого покоління». Тема першої світової війни («Прощай, зброє!»): антивоєнна спрямованість, реалістичне зображення буднів війни, індивідуалістичний характер протесту. Філософська повість-притча «Старий і море», алегоризм і символіка, концепція людини (людина і природа, людина і суспільство).

Латиноамериканський роман: генеза та особливості поетики. Роман Г. Гарсія Маркеса «Сто років самотності» як твір «магічного реалізму». Міфопоетика твору, тотальна метафоричність, символіка тексту, барокова забарвленість.

Роман М.О. Булгакова «Майстер і Маргарита»: творча історія, проблематика, система образів.

Постмодернізм у літературі другої половини ХХ ст., його естетичні засади. Художні особливості постмодерністських творів. У. Еко та його роман «Ім'я троянди»: постмодерністські ознаки, поліжанрова природа, проблематика.

М. Павич – «перший письменник третього тисячоліття». Оповідання «Дамаскін»: особливості художньої структури твору, улюблені художні засоби, афористичність мови.

ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Мета практичного завдання – виявити вміння вступників аналізувати художній твір, що передбачає: обізнаність в розвитку літературного процесу і визначення періоду, в який твір був написаний, вміння визначити тему, ідею, сюжет і композицію твору, жанрово-стилістичні особливості та систему художніх засобів, а також вміння визначити розмір поетичного твору. Вступники мають також засвідчити володіння українською літературною мовою, вміння послідовно та логічно висловлювати свої думки, виявити орфографічну та пунктуаційну грамотність при виконанні письмової роботи. Письмова робота перевіряється під час усної відповіді вступника і оцінювання її відбувається наприкінці відповіді.

Матеріал для практичного завдання подається як додаток до білетів для вступників. Зазвичай пропонуються поетичні твори із зарубіжної літератури, які включені до списку літератури.

СТРУКТУРА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Програма фахового випробування із зарубіжної літератури передбачає визначення рівня теоретичних знань, умінь і навичок, вміння аналізувати художні тексти різних жанрів і стилів.

Орієнтовна структура листка відповіді

1. *Теоретичне питання.*
2. *Теоретичне питання.*
3. *Практичне завдання.*

Після закінчення відповіді екзаменатори задають питання з поставленої проблематики. Питання комісії можуть бути спрямовані на уточнення, поширення, деталізацію та ілюстрацію відповіді вступника.

Приклад завдання фахового випробування

1. Визначити історичну основу, сюжет і композицію, проблематику, систему образів, художні особливості поеми Гомера «Іліада».
2. Схарактеризувати романтизм як літературно-мистецький напрям: естетичні й філософські чинники, характерні риси, течії, жанри.
3. Зробити художній аналіз поетичного твору.

Процедура фахового випробування

Вступник усно відповідає на питання білета за запропонованою структурою і виконує письмове завдання, яке знаходиться в додатку до білету (без обмеження в часі за умови повної підготовки відповіді).

Абітурієнт заходить в аудиторію, де відбувається випробування, залишивши власні речі (верхній одяг, сумку, парасольку, тощо) у гардеробі або на окремому місці. Там само знаходяться будь-які пристрої та носії інформації (під час іспиту вони залишаються вимкненими). При собі абітурієнт має ручку з синім або чорним чорнилом.

Комісія надає абітурієнту білет, додаток до білету та листок для відповідей. Під час підготовки до відповіді не можна користуватися сторонніми джерелами інформації.

Під час відповіді абітурієнт спілкується з членами комісії, відповідає на додаткові питання та залишає листок підготовки.

Комісія не висловлює оціночних суджень під час відповіді, не надає правильних відповідей і не коригує відповідь абітурієнта. Оцінка за іспит виставляється колегіально на основі заповнених протоколів, як середнє арифметичне з округленням на користь абітурієнта.

Під час оцінювання комісія враховує загальну літературознавчу і мовленнєву компетенцію абітурієнта, комунікативні навички та вміння спілкуватися українською мовою. Оцінка містить два компоненти – зміст і форму. **Зміст** включає правильність викладу історико-літературних фактів, теоретико-літературних визначень, пояснень і прикладів до заданого явища,

форма включає показники грамотності, стилістичної вправності, творчого мислення.

Критерії оцінювання знань вступника

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

1. Гомер. Іліада.
2. Есхіл. Прометей прикутий.
3. Вергілій. Енеїда.
4. Пісня про Роланда.
5. Аліг'єрі Д. Божественна комедія.
6. Шекспір В. Гамлет.
7. Сервантес М. Дон Кіхот.
8. Мольєр. Міщанин-шляхтич.
9. Кальдерон П. де ла Барка. Життя – це сон.
10. Дефо Д. Робінзон Крузо.
11. Вольтер. Простак.
12. Гете Й.В. Фауст.
13. Гофман Е.Т.А. Малюк Цахес на прізвисько Циннобер. Золотий горщик..
14. Скотт В. Айвенго.
15. Байрон Д.Г.Н. Паломництво Чайльд Гарольда. Мазепа.
16. Гюго В. Собор Паризької Богоматері.
17. Пушкін О.С. Руслан і Людмила. Південні поеми. Євгеній Онєгін.
18. Лермонтов М.Ю. Демон. Мирі. Герой нашого часу.
19. Гоголь М.В. Вечори на хуторі поблизу Диканьки.
20. По Е.А. Крук. Золотий жук. Вбивство на вулиці Морґ.
21. Стендаль. Червоне і Чорне.
22. Бальзак О. де. Гобсек.
23. Діккенс Ч. Домбі і син.
24. Бронте Ш. Джен Ейр.
25. Толстой Л.М. Анна Кареніна.
26. Достоевський Ф.М. Злочин і кара.
27. Ібсен Г. Ляльковий дім.
28. Шоу Б. Пігмаліон.
29. Уайльд О. Портрет Доріана Грея.
30. Джойс Д. Джакомо Джойс.
31. Булгаков М.А. Майстер і Маргарита.
32. Маркес Г.Г. Сто років самотності.
33. Камю А. Чума.
34. Брехт Б. Матінка Кураж та її діти.
35. Гемінгвей Е. Старий і море.
36. Павич М. Дамаскин.
37. Еко Е. Ім'я троянди.

Підручники і хрестоматії

1. История всемирной литературы: в 9 т. Т. 1-9. – М.: Наука, 1987-1991.
2. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навчальний посібник. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
3. Пащенко В.І, Пащенко Н.І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.
4. Прокаєв Ф. та ін. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навчальний посібник для студентів педагогічних інститутів. – К.: Вища школа, 1994.
5. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження: Підручник / За ред. Я. І. Кравця.- 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2011. — 476 с.
6. Література західноєвропейського середньовіччя / за загальною редакцією Н.О. Висоцької. Навчальний посібник. - 2-ге вид. - Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. - 464 с.
7. Западноевропейская литература XVII: Хрестоматия / Сост. Б.И.Пуришев; предисл. и подг. к печати В.А. Лукова. – 3-е изд., испр. – М.: Высш. шк., 2002. – 686с.
8. История зарубежной литературы XVII века: Уч. пособие для вузов / Под ред. Н.Т. Пахсарьян. – М.: Высшая школа, 2005. – 487 с.
9. Хрестоматия по зарубежной литературе XVIII века: В 2 т. — М., 1970–1972.
10. Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму. Підручник / Д.С. Наливайко, К.О. Шахова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 416 с.
11. Анненкова О.С. Зарубіжна література XIX століття: європейська реалістична проза 1830-1880 років / О.С. Анненкова. – К.: Знання України, 2006. – 437 с.
12. Дербеньова Л.В. Історія зарубіжної літератури кінця XIX- початку XX ст.: конспект лекцій / Л.В. Дербеньова. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2004. – 65 с.
13. Зарубежная литература XX века: Учебник для вузов / Л.Г. Андреев, А.В. Карельский, Н.С. Павлова и др. / Под ред Л.Г. Андреева. – 2-ое изд., испр. И доп. – М.: Высшая школа, 2003.

Додаткові

1. Ковбасенко Ю.І. Доба Середньовіччя. К., 2009.
2. Хрестоматия по зарубежной литературе XVIII века: В 2 т. — М., 1970–1972.
3. Пахсарьян Н.Т. История зарубежной литературы XVII - XVIII веков: Учебно-методическое пособие. – М.: УРАО, 1996. – 103 с.
4. Бітківська Г.В. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII століття. Практикум / Г.В. Бітківська, Т.А. Динниченко. — К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. — 160 с.
5. Ковбасенко Ю.І. Література Просвітництва / Ю.І. Ковбасенко // Тема. — 2001. — № 3.

6. История западноевропейской литературы. XIX век. Англия: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. зав. [Л.В. Сидорченко, И.И. Бурова, А.А. Аствацатуров и др.]; под ред. Л.В. Сидорченко, И.И. Буровой. – СПб.: Филол. фак. СПбГУ; М.: Изд. центр «Академия», 2004. – 544 с.
7. Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Частина I: доба романтизму / Т.І. Тверітінова, Г.Є. Шовкопляс. – К.: Київський ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. – 360 с.
8. Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Частина II / Т.І. Тверітінова. – К.: КУБГ, 2011. – 160 с.
9. Глазкова Т.Ю. Немецкоязычная литература: учебное пособие / Т.Ю. Глазкова. – М.: ФЛИНТА; Наука, 2012. – 135 с.
10. Ніколенко О.М. Романтизм у поезії. Г. Гейне, Дж. Байрон, А. Міцкевич, Г. Лонгфелло: Посібник для вчителя. / О.М. Ніколенко. – Харків: Ранок, 2003. – 176 с.
11. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої половини XIX – поч. XX ст. // Тема / О.М. Ніколенко. – 2005. - № 3-4.
12. Вишницька Ю.В. Історія зарубіжної літератури межі XIX-XX ст.: навчальний посібник / Ю.В. Вишницька, Т.І. Тверітінова. – К.: Київський ун-т імені Б. Грінченка, 2013. – 192 с. (+ електронна хрестоматія).
13. Нев'ярович Н. Зарубіжна література XX ст.: Методологія. Критика. Методика. – Херсон, 2003.
14. Волощук Є.В. Доба «ізмів»: модернізм та авангардизм у західноєвропейській літературі першої половини XX століття. – К.: Академперіодика, 2014. – 320 с.
15. Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм: мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств. – М.: Эпицентр – Х.: Фолио, 2000.

Теорія літератури

Основні

1. Білоус П. В. Вступ до літературознавства: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2012. – 336 с.
2. Вступ до літературознавства. Хрестоматія / Упорядн. Н.І. Бернадська. – К., 1995.
3. Галич О. А. Вступ до літературознавства: підручник для студ. вищ. навч. закл. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. – 324 с.
4. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 488 с.
5. Літературознавчий словник-довідник Nota bene (За ред. Гром'яка Р.Т., Коваліва Ю.І., Теремка В.І.). – К., 1997. – 749 с.
6. Моклиця М. Основи літературознавства: Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 192 с.

7. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. – Львів, 1996.
8. Ткаченко А. О. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства : Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. – 2-ге вид., випр. і доповн. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2003. – 448 с.

Додаткові

1. Бондарева О., Олійник С. Стильова парадигма літератури. – К.: Білий тигр, 2015.
2. Костенко Н.В. Українське віршування ХХ століття. – К., 2006.
3. Семенюк Г., Гуляк Г., Бондарева О. Версифікація: теорія і практика віршування. – К., 2003.